

N^o
51

VASZARY JÁNOS PIRANÓI KIKÖTŐ HALÁSZHAJÓKKAL, 1927

„Vaszary az európai magyarság egyik legkiválóbb képviselője volt. Szabad, független, bátor szellem. Vezérnek termett, útmutató és vezető elme. Hű önmagához és művészetéhez, magyarságához és emberségéhez, e nemzet legnemesebb tradícióihoz.”¹

Pirano. Vaszary J.

VASZARY JÁNOS (1867–1939)

Piranói kikötő halászhajókkal | Piran Harbor with Fishing Boats, 1927

Olaj, papírlemez | Oil on paperboard, 33,5 x 45 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Pirano, Vaszary J.

PROVENIENCIA | PROVENANCE:
| egykor Révész István tulajdonában

FELTEHETŐEN KIÁLLÍTVA | PRESUMABLY EXHIBITED:
| Vaszary János képei az Ernst Múzeum kiállításán, 1930, kat.sz.: 151 (2800 pengő)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:
| Haulisch Lenke: Vaszary János.
Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1978, 158. kép
| Vaszary János gyűjteményes kiállítása,
Magyar Nemzeti Galéria, 2007. október 18. – 2008. február 10., 259. oldal

Kezdő ár | Starting price: 20 000 000 Ft / 52 632 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft
Estimate: 78 947 – 105 263 EUR

„A modern embernek ebben az új gyorsított fizikai és szellemi tempóban [...] nincs többé türelme és ideje ahhoz, hogy szinte lupé segítségével átvizsgálja a képfelületet, hogy részleteibe mélyedve és kutatva, apránként szedje össze az elrejtett hatásokat és szépségeket. A modern ember megkívánja a rögtönös, jól kiegyensúlyozott, tömören megfogalmazott hatások azonnali közbelépését, felfokozott erejét, organikus szintézisét; formában, elképzelésben, alakításban. Mindegy: legyen az dekoratív alakítás, expresszió, vagy absztrakció. Ez az oka, hogy a modern képnek általában mindig van dekoratív hatása és hogy fényben és színben felfokozott.”¹

„PÁRIZS AZ ÚJ ÖTLETEK ÉS GONDOLATOK MEGÉRTŐJE ÉS KIÉLŐJE”²

Az 1925-ös párizsi utazásának hatására Vaszary művészete gyökeresen megváltozott; nemcsak tematikája, hanem festői nyelve is megújult. Nagy hatással volt rá az általa nagyra tartott francia mesterek, Raoul Dufy, Henri Matisse, Kees Van Dongen művészetének könnyedsége, közvetlensége, világos palettája. Fehérre alapozott vásznain megjelennek az életigenlő nagyvárosi és ragyogó tengerparti jelenetek.

„Az egész életre szóló ajándékot, szellemi fegyvert, Párizs csodálatosan színes, ragyogó élete, elsodró mozgása, kifogyhatatlan újszerű formagazdagsága nyújtotta. Az utca nappali és éjjeli élete, kirakatai, díszletei a legszorosabb kapcsolatot mutatták a festőművészettel. A művészi gyűjtemények, magánképtárak, a régiség-, és műkereskedők, kivált nagyszerű kiállítások kézzelfoghatóan bizonyították Párizs mindent leverő fölényességét”³

– tartott beszámolót Vaszary barátjának és mecénásának, Révész Istvánnak a Párizsban látottakról. Vaszary lényéből fakadó megingathatatlan kíváncsisággal és optimizmussal⁴ figyelte korának nagy változásait; életének utolsó 13 évében rendszeresen utazott, látogatta a Velencei Biennálét is; szívügyének tekintette a kortárs magyar művészet külföldi kiállításokon való szerepeltetését. Élményeit jegyzetekben,

vázlatokban rögzítette, a fővárosi közönségét pedig a látottakról a Pesti Napló hasábjain tájékoztatta. Új képeinek egy részét 1926-ban a Képzőművészek Új Társaságának hazai, majd annak vándorkiállításán, valamint számos nemzetközi tárlaton mutatta be; a Velencei Biennálétől kezdve Stockholmban, Malmóban, Göteborgban, Oslóban, Genovában, Nürnbergben, valamint Barcelonában.⁵

4. Piranói kikötő halászhajókkal, 1927

NAGYTEREM.	
131. Fürdőzők Rímiben	1400.—
132. Mátrai Rímiben	1400.—
133. Anya gyermekkel	2200.—
134. Kriszántérok	3000.—
135. Városi világítás. A Szejművészeti Múzeumban.	
136. Plage Rímiben	2500.—
137. Gardemparty	3000.—
138. 1930 (Merfinista)	6000.—
139. Virágcsendélet tulipánnal	2000.—
140. A plage Rímiben	3500.—
141. 1930 (Reklám-fények az utcán)	3500.—
142. Szt. Ferenç Katedrális Assisiben	2500.—
143. Kisleány a balkonon	2800.—
144. Krisztus-kép	10000.—
145. Asztal	3000.—
146. Tengerpart Rímiben	1600.—
147. Fennlák	2800.—
148. Halászhajók Piranóban	3000.—
149. Nő lámpával	3000.—
150. Májusi virágok	4000.—
151. Piranói kikötő halászhajókkal	3000.—
152. Olasz emlek	2800.—
153. Sífőkei kikötő. Schwimmer ur tulajdona	
154. A Szent Domeniko és a katedrális Siensban	3000.—
155. Piranói kikötő. Dr. Révész I. ur tulajdona	
156. Császárok Rímiben	1200.—
157. Májusi csokor az ablakban	1800.—
158. Nagy ernyők	1200.—

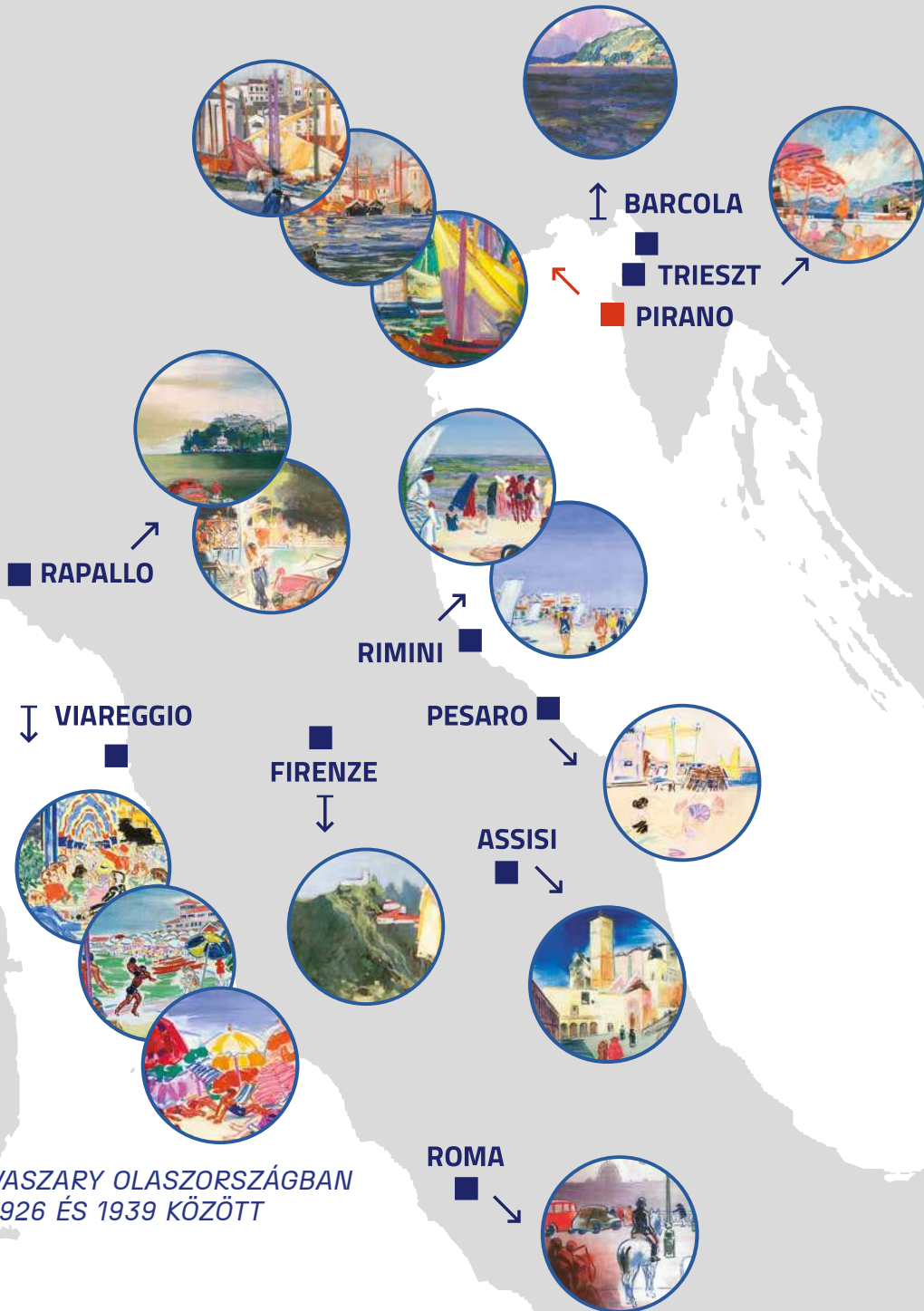
2-3. Vaszary János képei az Ernst Múzeum kiállításán, 1930

Négy év itthoni szünet után Vaszary a friss termést 1930-ban az Ernst Múzeumban⁶ tárta a nagyközönség elé. A nagy visszhangot kiváltó kiállítás nem kevesebb mint 158 alkotás szerepelt.

Fáradhatatlanul dolgozott. Párizs és Budapest kávéházai, sétányai, a lüktető nagyvárosok éjszakai élete éppúgy kiapadhatatlan témát szolgáltatottak számára, mint az olasz tengerpart fürdőhelyeinek mozgalmak, mandain érzéki élete. A hazai közönségnek nagy ajándék volt ez a grafikákban és képekben gazdag ter-

més. A korabeli kritika és a kiállítás katalógusának Ernst Endre által írt bevezetője szerint, Vaszary bemutatkozása az új magyar festőművészet elementáris hatású mozzanata volt. Maga Vaszary is egy szokatlanul terjedelmes előszóban osztotta meg gondolatait a munkáról. Tökéletesen és pontosan ismerte fel a kor újdonságokra szomjazó igényét, a modern festészet lényegét. Mivel a művészet mindig is a nagyvárosok szülötte volt meglátása szerint, ezért a modern embernek teljesen természetes igénye volt az, hogy a változó világ jelenjen meg, és legyen látható a művészetben is.

VASZARY OLASZORSZÁGBAN
1926 ÉS 1939 KÖZÖTT

5. Pirano látképe napjainkban

6. Pirano látképe napjainkban

PIRANO – „VASZARYZMUS”

1927 nyarán Vaszary az Isztriai-félsziget északi partján lévő üdülővárosokat Portorozt, Piranót és Triesztet látogatta meg, később Ligur- illetve a Tírrén-tenger üdülőhelyeit kereste fel.

A korszakban készült képeit nézve, mintha bekkert tartanánk a kezünkben; Vaszary végig kalauzol minket a legnépszerűbb napsütötte fűdőhelyeken. Bár a látványt sűrítetten és tömören, időnként tömönatokban, néhány vonallal vagy színfolttal jeleníti meg, a bejárat helyszínek mégis felismerhetők.

Az 1930-as kiállítás katalógusában szereplő képcímek, valamint a ma ismert művek alapján megállapítható, hogy Piranóban Vaszary

főtémája a városka kikötője volt, melyet több változatban is megfestett. Főleg a horgonyzó bárkák, hajók, valamint a vitorlák, árbócok, feszülő kötelek festői látványa ragadta meg a képzeletét. A helyszínen készített vázlatok és akvarellek alapján a nagyobb léptékű műveket budapesti, illetve taiti műtermében alkotta meg.

A legismertebb Piranóban festett kép, amelynek népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a későbbiekben még olajnyomat is készült belőle, egykor Révész Istvánnak, Vaszary mecénásának, barátjának tulajdonában volt.

A most aukcióra kerülő képen az Adriai-tenger

és a városka távoli sziluettje dominál. Vaszary a keveretlen színeket vastagon, pasztózusan rakja fel a felületre. A színek dinamikus, mindent szétfeszítő erejét pártatlan rajztudása zabolozza meg. Minden szín és vonal határozottan ül egymás mellett; aki ilyen mestere a technikának, annak nincs szüksége a részletezésre. Kiválóan ismeri az emberi test, a rövidülések, valamint a távlat ábrázolásának titkait, tömören és hibátlanul fest.

Hibátlan ízlése, eleganciája, folyamatos megújulásra való képessége, valamint alkotó tehetsége Vaszaryt a kor legnagyobb művészei közé emelte.

VIRÁG JUDIT

7. Halászbárkák Piránóban, 1927

8. Piranói kikötő, 1927

9. Kikötő, Piranó, 1927

1. Kárpáti Aurél: Vaszary János emlékkiállítása, Orf Almásy-Toleki Éva Művészeti Intézete (volt Ernst Múzeum), 1940, március 3-12

2. In: Magyar Művészet, 1925, 149-155. oldal.

3. In: Vaszary grafikus művésze, írta és összeállította: Révész István (kézirat) II. oldal

4. Élet szeretőjét jól példázta a halála előtti napokban a taiti ház gondnokának hagyott feljegyzése: „Kérem, jól megőrizni az új ültetvény csemetéket”.

5. 1926: KUT III. nagy kiállítása, Ernst Múzeum, és vándorkiállítása Barmen, Bochum; 1927: Duisburg, Remscheid; 1928: Velence – XVI. Esposizione Internazionale d'Arte della città di Venezia, Stockholm, Göteborg, Malmö, Oslo

Ungersk Konst vándorkiállítás; 1929: Genova – Esposizione d'Arte Ungherese (UME) Palazzo Rosso, Nürnberg, Neuzettlicher Ungarischer Kunst, Norisshalle, Barcelona – Exposición Internacional de Barcelona, Sección de Hungría

6. Vaszary János képei az Ernst Múzeum kiállításán, 1930

7. Vaszary János képei az Ernst Múzeum kiállításán, 1930, Vaszary János előszava